

Soạn bài Chọn sự việc, chi tiết tiêu biểu trong bài văn tự sự

I. Khái niệm

II. Cách chọn sự việc, chi tiết tiêu biểu

Câu 1: Đọc truyện "*An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy*" (SGK, tr. 62) và trả lời các câu hỏi sau:

a. Tác giả dân gian kể chuyện gì?

b. Trong truyện có sự việc Trọng Thủy và Mị Châu chia tay nhau, Trọng Thủy hỏi Mị Châu: [...] *Ta lại tìm nàng, lấy gì làm dấu ?* (chi tiết 1) Mị Châu đáp: *Thiếp có áo gấm lông ngỗng [...] đi đến đâu sẽ rút lông ngỗng mà rắc ở ngã ba đường để làm dấu* (chi tiết 2). Có thể coi sự việc và chi tiết trên là những sự việc và chi tiết tiêu biểu trong "*Truyện An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy*" không, vì sao ?

Trả lời:

a. Tác giả dân gian kể về:

- Công cuộc xây dựng và bảo vệ đất nước: tác giả dân gian muốn giải thích một cách "nhẹ nhàng" nỗi đau mất nước và nhấn mạnh tinh thần cảnh giác, phê phán tính chủ quan trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

- Tình vợ chồng: Mị Châu và Trọng Thủy - câu chuyện về mối tình ngang trái nhưng son sắt thủy chung. Hai vợ chồng tuy đứng ở hai bên chiến tuyến nhưng tình cảm của họ vẫn vô cùng sâu nặng. Vì thế mà họ đã sống chết thủy chung với lời thề.

- Tình cha, con: Giữa An Dương Vương và Mị Châu. Câu chuyện về nỗi đau đớn của người cha khi dứt ruột kết liễu đứa con mình vì cô công chúa ngây thơ đã vô tình có tội với dân với nước.

b. Những chi tiết đã cho là những sự việc và chi tiết tiêu biểu trong "*Truyện An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy*". Vì:

+ Theo dấu lông ngỗng do Mị Châu rắc, Trọng Thủy cùng quân lính đuổi theo hai cha con An Dương Vương.

+ Cha con An Dương Vương cùng đường.

Các sự việc trên nối tiếp nhau bằng quan hệ móc xích, nhân quả theo đúng cốt truyện. Nếu bỏ qua sự việc trên thì truyện không liền mạch, cốt truyện sẽ bị phá vỡ và đặc điểm tính cách nhân vật sẽ không nổi bật.

Câu 2. Chọn kể một vài chi tiết về người con trai của lão Hạc.

Soạn bài Chọn sự việc, chi tiết tiêu biểu trong bài văn tự sự

Gợi ý trả lời:

Về tới đầu làng, thấy cảnh xóm làng tuy còn xơ xác, tiêu điều, nhưng khí thế cách mạng sôi nổi, anh bồi hồi nhớ lại những kỉ niệm xưa... Chạy nhanh về nhà, anh tìm bóng dáng người cha thân thương, anh chạy từ nhà ra vườn, đôi chân cuống quýt, miệng gọi “bố ơi” liên tục. Gọi mãi không có tiếng trả lời, thần thờ bước vào nhà bất chợt nhìn lên bàn thờ anh thấy bát hương thờ bên cạnh bát hương của mẹ ngày nào, biết là của bố anh bật khóc nức nở. Khóc cho bao năm xa cách, khóc cho sự thương xót bao năm người cha già vắng sự chăm sóc của con trai. Cảm thấy có lỗi vô cùng, anh lang thang trong làng và gặp lại ông giáo. Hai người ngồi tâm tình và kể lại bao chuyện đã xảy ra.

Câu 3. Từ những việc làm trên, anh (chị) hãy nêu cách chọn sự việc, chi tiết tiêu biểu trong bài văn tự sự.

Trả lời:

Cách chọn sự việc, chi tiết tiêu biểu trong bài văn tự sự:

- Xác định mục đích của việc lựa chọn (để kể lại, để viết bài văn tự sự hoặc để làm dẫn chứng cho một việc làm nào đó...).

- Xác định đề tài của văn bản: Kể về một trận đánh, về tình mẹ con, vợ chồng, ...

- Dự kiến cốt truyện

+ Cốt truyện truyền thống, thường gồm các phần: trình bày, khai đoạn (thắt nút), phát triển, đỉnh điểm (cao trào) và kết thúc (mở nút).

+ Cốt truyện phóng khoáng kiểu hiện đại: là cốt truyện không theo lô-gic kể trên, có thể đảo lộn hoặc thiếu một phần nào đó hoặc có loại tự sự mà không có cốt chuyện (chỉ miêu tả những dòng cảm xúc).

- Cuối cùng ta hãy chia cốt truyện thành các đoạn, mỗi đoạn chọn một vài sự việc, chi tiết tiêu biểu nổi bật.

III. Luyện tập

Câu 1. Đọc văn bản *Hòn đá xù xì* (SGK, tr. 63 - 64) và trả lời câu hỏi

a. Khi kể chuyện này, có người định bỏ sự việc hòn đá xù xì được xác định là rơi từ vũ trụ xuống. Theo anh (chị), làm như thế có được không? Vì sao?

b. Từ đó anh (chị) rút ra bài học gì về cách lựa chọn sự việc và chi tiết tiêu biểu khi viết bài văn tự sự.

Soạn bài Chọn sự việc, chi tiết tiêu biểu trong bài văn tự sự

a. Không thể bỏ qua sự việc "hòn đá xấu xí được xác định là rơi từ trên vũ trụ xuống" vì chi tiết này có vai trò chuẩn bị cho sự việc ở phần kết thúc đoạn. Nếu không có sự việc ấy thì chắc người làng và đám trẻ kia sẽ không bao giờ "nhận ra" vẻ đẹp của hòn đá. Nó chắc sẽ vẫn cứ nằm đấy xấu xí, xù xì và vô dụng mà thôi sự việc này làm đổi thay tiến trình của truyện. Đồng thời, chính nó tạo ra nội dung tư tưởng của bài văn.

b. Từ sự việc này có thể rút ra bài học: Khi lựa chọn sự việc và chi tiết tiêu biểu để kể chuyện hoặc để viết bài văn tự sự cần cân nhắc kĩ càng và thận trọng. Các sự việc chi tiết được chọn, phải đảm bảo yêu cầu về sự quan trọng và nổi bật, phải góp phần dẫn dắt cốt truyện, phải tô đậm tính cách của nhân vật, tạo ra sự hấp dẫn và tập trung vào chủ đề của bài văn.

Câu 2. Đọc đoạn "*Uy-lít-xơ trở về*" SGK (trang 64) và thực hiện các yêu cầu sau:

- Hô-me-rơ kể chuyện gì?

- Ở phần cuối đoạn trích, tác giả đã chọn một sự việc quan trọng, đó là sự việc nào? Có thể coi đây là thành công của Hô-me-rơ trong nghệ thuật kể chuyện không? Vì sao?

Trả lời:

- Đoạn trích *Uy-lít-xơ trở về* kể về cuộc gặp mặt của Uy-lít-xơ với người vợ sau hai mươi năm xa cách.

- Trong phần cuối của đoạn trích có một sự việc quan trọng: Hô-me-rơ đã tưởng tượng ra cảnh "người đấm tàu" để so sánh với tâm trạng của Pê-nê-lốp khi nhận ra chồng mình. Đây là một thành công trong nghệ thuật kể chuyện sử thi của Hô-me-rơ, vì chi tiết này lột tả được tâm trạng, bản chất của nàng Pê-nê-lốp, gây được cảm xúc mạnh mẽ cho người đọc.